

Sammenhængsmodellen og Verdensmål i en UNESCO Creative City kontekst

Baggrund og Kontekst

I 2018 vedtog byrådet en ny model for Viborg Kommune: Sammenhængsmodellen. Modellen er en vision for, hvordan Viborg Kommune skal udvikles, og hvordan man bedst sikrer sammenhæng for kommunens borgere baseret på 5 temaer og 21 målsætninger.

Dette dokument forsøger at kortlægge de områder, hvor der er et sammenfald mellem sammenhængsmodellens delmål samt FN's Verdensmål, og hvordan dette skal anskues i en UNESCO Creative City sammenhæng.

UNESCO

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), har til formål at 'sikre fred igennem internationalt samarbejde inden for uddannelse, videnskab og kultur'. Dette gør UNESCO igennem en række initiativer, herunder UNESCO Creative City Netværket. Siden vedtagelsen af 2030-dagsordenen er UNESCOs vigtigste prioritet igennem sine programmer og aktiviteter at støtte medlemsstaterne til at nå de 17 SDG-mål på forskellige niveauer.

UNESCO Creative City Network (UCCN)

Netværket blev oprettet i 2004 for at fremme samarbejde med og blandt byer, der har identificeret kreativitet og innovation som centrale drivkræfter for en mere bæredygtig og inkluderende byudvikling.

UCCN giver sine medlemsbyer mulighed for at arbejde og lære af hinanden, hvordan kultur og kreativitet kan bruges som drivkraft for bæredygtig udvikling.

Netværket opfordrer og inspirerer medlemsbyer til at skabe og implementere lokale politikker og praksisser, der sigter mod bæredygtig udvikling med hensyn til økonomiske, sociale, kulturelle og miljømæssige aspekter.

FN's verdensmål og UNESCO

Verdensmålene er et dominerende paradigme og helt central for FN's institutioner, inklusive UNESCO.

Nogle verdensmål er mere relevante end andre for de enkelte institutioner. For UNESCO gælder det, at verdensmål 4 er af afgørende betydning (*Sikre alle adgang til kvalitetsuddannelse*). Herudover er det de mål, som har elementer af '**kultur**' i sig, der er relevante for UNESCO:

- Kulturens rolle fremhæves især i SDG 11 for at "gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige",
- men er også tværgående i andre SDG'er vedrørende social inklusion, jobskabelse, modstandsdygtige byer eller miljøbeskyttelse

Her er UCCN's primære agenda at implementere verdensmålene på byplan!

Skemaets opbygning

Det følgende skema illustrerer, hvor der kan trækkes paralleller mellem målsætningerne i sammenhængsmodellen og FN's verdensmål. Der er samtidig tilføjet eksempler på tiltag/ aktiviteter, indenfor de angivne verdensmål, hvor Viborg Kommune har brugt **kultur, kreativitet og uddannelse** til at indfri målet.

Verdensmålene tager udgangspunkt i en globaltekst, hvorfor dele af målene kan virke irrelevante i en dansk kontekst. Derfor er der tilfælde hvor det kun er dele af verdensmålene der giver mening i dansk kontekst. I disse tilfælde er det relevante uddrag af et givent verdensmål markeret med fed skrift.

Mål 17: Partnerskab for Handlinger

Et bærende element i realiseringen af målene er verdensmål 17: partnerskab for handling. Samtidig med at det er et mål i sig selv, er det også et instrument til at nå de andre mål. Netop at indgå partnerskaber, samarbejde med relevante aktører mm, er afgørende for at de andre mål kan nås. Selv om det ikke er markeret ind i skemaet, er det derfor relevant for hvert enkelt mål.

Verdensmåls indikatorer

De enkelte delmål i FN's Verdensmål har indikatorer for, hvordan progression skal måles. Da de enkelte lande er forskellige steder i deres udvikling, er der naturligvis ikke en fælles baseline. I Danmark er 2030-panelet pt. ved at udarbejde en baseline for DK, hvor der samtidig vil blive udpeget relevante indikatorer for DK. Den endelige rapport forventes færdig 1. september 2020.

Der kan læses mere om projektet her: <https://www.voresmaal.dk/>, ligesom der kan læses mere om 2030-panelet og dets medlemmer her: <https://www.2030-panelet.dk/>

Dette betyder samtidig, at man i øjeblikket kun i begrænset omfang beskæftiger sig med Verdensmåls indikatorerne i en dansk kontekst, og venter på den danske baseline og tilhørende indikatorer.

Det betyder, at på nuværende tidspunkt, vil det i en Viborg Kommune-kontekst heller ikke give mening, at inddrage de indikatorer, der er angivet i FN's verdensmål. I stedet, vil det være mere meningsfuldt at inddrage de danske indikatorer, når de er blevet udarbejdet.

FNs verdensmål		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Sammenhængsmodellen																		
Læring og uddannelse	1																	
	1.1				4													
	1.2				4													
	1.3				4.6													
	1.4				4.1				8.6									
Oplevelser og fællesskaber	2																	
	2.1			3.4													16	
	2.2																16	
	2.3											11.4					16	
	2.4																16	
Bæredygtighed	3																	
	3.1						6.5	7.2				11.6	12.5					
	3.2								8.5									
	3.3								8.9			11.a						
	3.4											11						
Vækst og socialt ansvar	4																	
	4.1								8									
	4.2								8									
	4.3									9.1		11.a						
	4.4				4.4													
	4.5								8.6									
Sundhed	5																	
	5.1			3.a.														
	5.2			3														
	5.3			3														
	5.4			3.4														

Ovenstående skema viser, hvor der er sammenfald mellem Sammenhængsmodellen og FN's verdensmål. Et helt tal i et felt angiver, at der er en sammenhæng mellem et delmål fra sammenhængsmodellen samt et af de overordnede verdensmål, mens et komma tal i et felt angiver et specifikt delmål fra verdensmålene som er sammenlignelig med et mål fra sammenhængsmodellen.

Sammenhængsmodellen		FNs Verdensmål	Eksempler på tiltag/ aktiviteter	Kommentar/ uddybelse
	Læring & Uddannelse <i>Vi ønsker relevant læring og attraktiv uddannelse til alle borgere; børn, unge og voksne, for at skabe mulighed for at alle borgere kan komme i beskæftigelse.</i>	4. Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring.		
1.1	<i>Borgernes uddannelses-/kompetenceniveau skal højnes.</i>	4. Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring.	"Lys i øjnene"	
1.2	<i>Vi vil tiltrække flere uddannelser til Viborg Kommune, og antallet af unge, der vælger Viborg som uddannelses by skal øges.</i>	4. Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring.	Karriereby Viborg Etablering af maskinmesterskolen i Viborg Tiltrækning af en fuld ingeniøruddannelse Xarxa FP Europæisk udvekslings netværk for erhvervsstuderende Styrkelse af unge på erhvervsuddannelserne	De angivne eksempler, er alle tiltag hvor Viborg Kommune har indgået et tæt samarbejde med andre aktører, f.eks. uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet. Dette er med til at illustrere relevansen af mål 17 og det at indgå "partnerskaber for handling".
1.3	<i>En større andel af eleverne i 9. klasse skal vurderes uddannelsesparate, herunder skal andelen af elever, der opnår mindst 2 i dansk og matematik ved</i>	4.6. Inden 2030 skal alle unge, og en væsentlig del af voksne, både mænd og kvinder, have opnået færdigheder i at læse og regne.	Prioriteret indsætter rettet mod f.eks. unge med autisme og ordblindhed "Danmarks Bedste Åbne Skole" KLC (Kulturelt Lærings Center)	

	9./10. klasse-prøven hæves til 92 % i 2025.			
1.4	90 % af unge har taget en ungdomsuddannelse inden de er 25 år.	4.1. Inden 2030 skal det sikres at alle piger og drenge gennemfører gratis, inkluderende grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse i høj kvalitet, der fører til relevante og effektive læringsresultater. 8.6 Inden 2020 skal andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse væsentligt reduceres.	Indsatser ift. unge uden job eller uddannelse i samarbejde mellem uddannelse, jobcenter, erhvervsrådet og virksomheder. + erhvervsmentorer	
	Oplevelser og Fællesskaber <i>Vi ønsker, at alle borgere i Viborg Kommune har mulighed for at indgå i sunde fællesskaber og deltage i store oplevelser.</i> 	16. Støtte fredelige og inkluderende samfund		
2.1	Færre i Viborg Kommune føler sig ensomme.	3.4. Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes. 16. Støtte fredelige og inkluderende samfund	Animationsfilm om opsporing af ensomhed hos ældre: 'Tag hånd om ensomheden' 'Boblberg' SSP- og hele det forebyggende arbejde på BU-området med henblik på sunde fællesskaber, herunder Viborgs internationale eksport heraf (Nordic Safe Cities etc)	

2.2	80 % af borgerne i Viborg Kommune er medlem af en lokal forankret forening i 2025.	16. Støtte fredelige og inkluderende samfund	Fritidsvejledere, som bistår at børn af mindre bemidlede familier kan deltage i fritidsaktiviteter Indsatser i K&U med henblik på at øge deltagelsen i lokalt foreningsliv.	
2.3	80 % er tilfredse med udbud af og adgang til events og oplevelser i Viborg Kommune.	11.4. Indsatsen for at beskytte og bevare verdens kultur- og naturarv skal styrkes. 16. Støtte fredelige og inkluderende samfund	Årlige events bl.a. VAF, Jul i Viborg og Snapsting Hærvejsmarchen, Hærvejsløb, Generation Handball, kalkmineløb, Fyrværkerifestival mv. Domkirke-projekt, ny Viborg Museum, De 5 Halder, Kalkgrubber Andre tiltag der øger adgangen til events: udvikling af mobilt handicaptollet gennem TUCV, som opstilles ved events osv.	
2.4	Vi ønsker at øge omfanget af frivillighed i Viborg Kommune.	16. Støtte fredelige og inkluderende samfund	Alle borgere har mulighed for at blive frivillige indenfor forskellige områder: https://kommune.viborg.dk/Om-kommunen/Bliv-frivillig	
	Bæredygtighed Vi ønsker en miljømæssig, økonomisk og faglig bæredygtig udvikling.	11. Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige.		

3.1	<i>Vi ønsker et bæredygtigt miljø. Viborg Kommune skal i 2025:</i> • Have mindst 35 % af sit energiforbrug dækket af vedvarende energi • Genbruge minimum 55 % af husholdningsaffaldet.	6.5. Inden 2030 skal forvaltningen af vandressourcer integreres på alle niveauer, herunder gennem samarbejde på tværs af landegrænser, som det er relevant. 7.2. Inden 2030 skal andelen af vedvarende energi i det globale energimix øges væsentligt. 11.6. Inden 2030 skal den negative miljøbelastning pr. indbygger reduceres, herunder ved at lægge særlig vægt på luftkvalitet og på husholdnings- og anden affaldsforvaltning. 12.5. Inden 2030 skal affaldsgenereringen væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.	Viborgs unikke, årelange internationale systemeksport af Kommunal bæredygtig know-how, bl.a. i samarbejde med eksv. Grundfos og VIA (et element i ansøgningen til UNESCO) Affaldssortering, centralisering af spildevandshåndtering og forsøg med biogas. Forslag i Kataloget 'Grøn omstilling'	Selvom det ikke taler direkte ind i Sammenhængsmodellens udvalgte mål, handler det bl.a. om Sønæs, Arnbjerg mm – tilrettelæggelse af områder for at imødekomme klimatilpasningen i forhold til vand.
3.2	<i>Vi vil understøtte et socialt ansvarligt arbejdsliv, hvor alle borgere kan bidrage til arbejdsmarkedet.</i>	8.5. Inden 2030 skal der opnås fuld og produktiv beskæftigelse og anstændigt arbejde for alle, herunder også unge og personer med handicap, og med lige løn for arbejde af samme værdi.	Task Force Viborg - Et initiativ til at få flere unge i job bl.a. igennem mentor-indsatser samt virksomheds 'messer' i samarbejder med organisation Code of Care Viborg Kommune deltager sammen med hospitalsenhed Midt i et EU-projekt som skal bidrage til, at borgere med psykiatriske lidelser kan fungere bedre i samfundet og dermed evt. komme tilbage/ind på arbejdsmarkedet.	

3.3	<i>Vi ønsker vækst i alle lokale samfund over 200 indbyggere.</i>	8.9. Inden 2030 skal der udformes og gennemføres politikker, der fremmer bæredygtig turisme, som skaber arbejdspladser og fremmer lokale kultur og produkter. 11.a Positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem by, opland og landdistrikter skal støttes ved at styrke den nationale og regionale byplanlægning	Kåring af "Årets lokal samfund" Etablering af et landdistriktsudvalg og indsatser som borgerguide og områdefornyelser Gennemførelse af byfornyelsesprojekter mm. i landsbyer	Her er angivet de delmål, som har en direkte forbindelse til mål 3.3. Dog kunne mål 11.2 <i>Inden 2030 skal der skabes adgang for alle til sikre, tilgængelige og bæredygtige transportsystemer til en overkommelig pris, trafiksikkerheden skal forbedres bl.a. ved at udbygge den kollektive trafik med særlig hensyn til behov hos sårbare befolkningsgrupper, kvinder, børn, personer med handicap og de ældre</i> også være relevant.
3.4	<i>Vi vil etablere økonomisk, fagligt og miljømæssigt bæredygtige institutioner.</i>	11. Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige.	Samlabsforløb	
	 Vækst og Socialt ansvar <i>Vi vil gennem vækst sikre et økonomisk fundament, som understøtter livskvalitet og gode levevilkår for borgerne</i>	8. Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse, samt anstændigt arbejde for alle.		
4.1	<i>Årlig befolkningstilvækst på mindst 0,5 % (svarende til knap 500 indbyggere pr. år).</i>	8. Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse, samt anstændigt arbejde for alle.	Bosætningsindsats Helhedsplanen Bjerringbro	
4.2	<i>Antallet af arbejdspladser stiger med 5 % frem mod 2025.</i>	8. Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og	Tiltrækning af virksomheder og investeringer	

		produktiv beskæftigelse, samt anstændigt arbejde for alle.	Viborg Resort FN17 Business Academy & Incubator Viborg	
4.3	<i>Infrastrukturen til og fra Viborg Kommune og internt i kommunen skal forbedres.</i>	9.1 Der skal udvikles god kvalitet, pålidelig, bæredygtig og robust infrastruktur, herunder regionale og grænseoverskridende infrastruktur, for at støtte den økonomiske udvikling og menneskelig trivsel, med fokus på fornuftig og lige adgang for alle. 11.a Støtte positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem by, opland og landdistrikter ved at styrke den nationale og regionale udviklingsplanlægning.	Hærvejsmotorvejkomiteen Business Region Aarhus	
4.4	<i>Vi vil forøge antallet af unge og voksne, der har relevante kvalifikationer, der imødekommer arbejdsmarkedets behov.</i>	4.4 Inden 2030 skal antallet af unge og voksne, der har relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede færdigheder og kompetencer, for beskæftigelse, gode job og iværksætteri, øges væsentligt.		
4.5	<i>En større andel af borgerne i Viborg Kommune skal have tilknytning til arbejdsmarkedet, og en mindre andel af borgerne skal være på offentlig forsørgelse.</i>	8.6 Inden 2020 skal andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse væsentligt reduceres.	Task Force Viborg - Et initiativ til at få flere unge i job bl.a. igennem mentor-indsatser samt virksomheds 'messer' i samarbejder med organisation Code of Care	

	Sundhed <i>Vi vil højne den fysiske, mentale og sociale sundhed i Viborg Kommune for at øge borgernes samlede trivsel.</i>	3. Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper.		
5.1	<i>Andelen af unge rygere er halveret inden 2025. Der er 20 % færre rygere i alle aldersgrupper.</i>	Mål 3a: Implementeringen af WHO's rammekonvention vedrørende Tobakskontrol skal styrkes i alle lande, hvor det er relevant.	Tiltag ift. rygning rettet mod borgere og ansatte i Viborg kommune	DK har tilsluttet sig WHO's rammekonvention og forpligtiget til at overholde bestemmelserne. En måde at følge progressionen på, er ifølge FN's verdensmål netop ved at kigge på antallet af unge rygere.
5.2	<i>Andelen af borgerne i Viborg Kommune med et sundt kostmønster skal stige til 88 % i 2025.</i>	3. Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper.	Sammenhængslaboratorium om kost Forebyggelseskonsulenter - Forebyggelsesarbejde med fokus på sund kost.	
5.3	<i>Mindst 85 % af alle borgere i Viborg Kommune er fysisk aktive i 2025.</i>	3. Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper.	Kampagnen 'Vær frisk – hop på cyklen' Digitalt understøttet træning i hjemmeplejen (DigiRehab)	
5.4	<i>Mindst 80 % af alle borgere i Viborg Kommune vurderer deres trivsel og livskvalitet som høj i 2025.</i>	Mål 3.4. Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes.	'Trivsel på tværs' Sammenhængslaboratorium om ensomhed hos unge. Gratis psykolog tilbud til unge Opsporing af ensomhed hos ældre, bl.a. med etablering af	

			Brobygger-team, animationskampagne Test og Udviklingscenter for velfærdsteknologi Virtuel hjemme- og sygepleje – mulighed for virtuelle besøg Fokus på brugen af VR inden for social og sundhed, herunder på Rusmiddelscentret	
--	--	--	--	--

6.1 *Borgeren oplever
sammenhæng*